



مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی



رسالت
علیهما الصلوات
والتسلیمات

www. **Ghaemiyeh** .com
www. **Ghaemiyeh** .org
www. **Ghaemiyeh** .net
www. **Ghaemiyeh** .ir

جوانی و اخلاق

در

محمد علی
گلشن

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جوانی و اخلاق در نهج البلاغه

نویسنده:

محمد بن محمد بن نعمان (شیخ مفید)

ناشر چاپی:

موسسه فرهنگی، هنری و انتشاراتی ضریح آفتاب

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۸	جوانی و اخلاق در نهج البلاغه
۸	مشخصات کتاب
۸	سرآغاز
۸	پیشگفتار
۸	شناخت نهج البلاغه
۹	چرا نهج البلاغه؟
۹	سخنان امام چگونه جمع‌آوری گردید؟
۱۰	آیا همه سخنان امام علی (ع) در نهج البلاغه موجود است؟
۱۰	پیام نهج البلاغه
۱۰	جوانی و اخلاق از دیدگاه نهج البلاغه
۱۰	اشاره
۱۰	ارزش آگاهی
۱۰	اشاره
۱۱	ارزش تعلیم و آموزش
۱۱	ره‌آورد علم
۱۱	ضرورت تربیت‌پذیری
۱۱	اشاره
۱۱	ره‌آورد تربیت
۱۱	شتاب در تربیت نوجوان
۱۲	دوراندیشی
۱۲	اشاره
۱۲	ره‌آورد دوراندیشی

- ۱۲ ضرورت دوراندیشی
- ۱۲ تقویت فکر و اندیشه
- ۱۲ اشاره
- ۱۲ ارزش فکر کردن
- ۱۳ ره‌آورد فکر کردن
- ۱۳ عفت و پاکدامنی
- ۱۳ اشاره
- ۱۳ حفظ شخصیت
- ۱۳ راه حفظ شخصیت
- ۱۳ احترام به روابط اجتماعی
- ۱۳ اشاره
- ۱۴ رعایت حقوق دیگران
- ۱۴ ضرورت هماهنگی با دیگران
- ۱۴ آینده‌نگری صحیح
- ۱۴ اشاره
- ۱۴ ضرورت آینده‌نگری
- ۱۵ ضرورت آمادگی برای آینده
- ۱۵ تلاش در خودسازی
- ۱۵ اشاره
- ۱۵ معیار خودسازی
- ۱۵ راه خودسازی
- ۱۵ قانون‌گرایی
- ۱۶ اشاره
- ۱۶ ضرورت آشنایی با قوانین الهی

- ۱۶ ره‌آورد آمادگی برای اجرای قوانین
- ۱۶ صبر و بردباری
- ۱۶ اشاره
- ۱۶ ضرورت صبر و بردباری
- ۱۶ انواع صبر
- ۱۷ درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

جوانی و اخلاق در نهج البلاغه

مشخصات کتاب

عنوان و نام پدیدآور: جوانی و اخلاق از دیدگاه نهج البلاغه (ویژه مقطع راهنمایی دختران) / مولف محمد دشتی، - ۱۳۳۰
 مشخصات نشر: مشهد: موسسه فرهنگی، هنری و انتشاراتی ضریح آفتاب، ۱۳۷۹. مشخصات ظاهری: ص ۴۸ شابک: ۹۶۴-۶۲۲۴-۳۰-X وضعیت فهرست نویسی: فهرست نویسی قبلی یادداشت: فهرست نویسی براساس اطلاعات فیپا. یادداشت: کتابنامه به صورت زیرنویس موضوع: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ق. -- اخلاق موضوع: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ق. -- راه و رسم زندگی موضوع: جوانان -- جنبه‌های اخلاقی موضوع: جوانان و اسلام رده بندی کنگره: BP۳۸/۰۹/الف ۵۳ رده بندی دیویی: ۲۹۷/۹۵۱۵ شماره کتابشناسی ملی: م ۷۹-۱۸۱۶۴

سر آغاز

(صفحه ۱۰) پیشگفتار شناخت نهج البلاغه چرا نهج البلاغه؟ سخنان امام چگونه جمع آوری گردید؟ آیا همه سخنان امام علی در نهج البلاغه موجود است؟ پیام نهج البلاغه

پیشگفتار

سپاس و حمد بی کران سزاوار خداوندی است که ما را نعمت عظمای کتاب قرآن بخشید و در پرتو درخشان آن رسالت حضرت ختمی مرتبت محمد بن عبدالله صلی الله علیه و آله و سلم و ولایت و امامت مولی الکونین حضرت امام علی علیه السلام را بر امت اسلام ارزانی داشت و جان عقول بشری را از حمایت و هدایت بی‌منتهای معارف دو کتاب عظیم قرآن و نهج البلاغه سیراب گردانید. احساس فزاینده‌ی تشنگی نسل جوان در کسب معارف ناب (صفحه ۱۱) اسلام عزیز و روی آوردن به کتاب شریف نهج البلاغه در سالهای اخیر مسئولیت نهادهای فرهنگی کشور را دو چندان کرده است. این خیزش امید بخش نسل نو، آینده‌ی تابناک و گسترش حقیقت معارف اسلامی را نوید می‌دهد. اداره‌ی کل امور فرهنگی و هنری معاونت پرورشی وزارت آموزش و پرورش ضمن آگاهی و معرفتی که به این امر مهم دارد، با استعانت از پیشگاه آفریدگار جهان هستی و روح منور و حیات بخش مولی امیرالمومنین علی علیه السلام همه ساله می‌کوشد در راستای پرورش و رشد ساختار اخلاقی و شناختن دانش آموزان با تدوین تالیف، چاپ و نشر جزواتی پیرامون موضوعات مختلف از دیدگاه نهج البلاغه اقدام کرده، تشنه کام کسب علوم و معارف اسلامی را دعوت به شکر در مسابقات نهج البلاغه می‌نماید. این مجموعه‌ی ارزشمند را که حجه الاسلام و المسلمین محمد دشتی از موسسه‌ی تحقیقاتی امیرالمومنین تالیف و تدوین نموده است توسط کارشناسان قرآن و معارف اسلامی این اداره کل برای چهاردهمین دوره‌ی مسابقات نهج البلاغه دانش آموزان سراسر کشور (دوم راهنمایی دختران) در سال تحصیلی ۷۷-۷۸ انتخاب و منتشر گردیده است. اداره‌ی کل امور فرهنگی و هنری (صفحه ۱۲)

شناخت نهج البلاغه

نهج البلاغه، کتابی است که در آن برخی از سخنان زیبا و نامه‌های ارزشمند و کلمات کوتاه حکیمانه‌ی امام علی علیه السلام گرد آمده است، و چون ستارگان همیشه درخشان در آسمان علم و ادب و معارف انسانی نور می‌پاشند. این کتاب که با تلاش و

زحمت و هنری مانند علامه سید رضی در سال ۴۰۰ هجری تدوین شده است و دارای سه فصل جداگانه می‌باشد. فصل اول - خطبه‌ها یا سخنرانیهای امام علی علیه‌السلام «۲۴۱ خطبه» فصل دوم - کتب یا نامه‌های سیاسی، اخلاقی، نظامی آن ابر مرد تاریخ «۷۹ نامه» فصل سوم - قصار الحکم یا کلمات کوتاه حکمت‌آمیز «۴۸۰ حکمت» امام علی علیه‌السلام در تمام دوران زندگی پربار و نورانی خود سعی در هدایت دلها، و مغزها به سوی حقیقت و انسانیت راه روشن الهی داشت. حضرت از هر فرصت مناسبی، با سخنرانیهای اخلاقی، (صفحه ۱۳) سیاسی، با نوشتن نامه‌های ضروری و یا کلمات حکمت‌آمیز، به تمام ارزشهای اخلاقی، انسانی اشاره می‌فرمود و راه و رسم زندگی سالم و صحیح انسانی را در این کتاب به بشریت سرگشته، معرفی نمود و با هرگونه جهل و جهالت و نادانی مبارزه کرد و روش رسیدن به سعادت و تکامل جاویدان را به همگان نشان داد که نهج‌البلاغه کتاب زندگی، کتاب اخلاق و رستگاری، کتاب سیاست و کشورداری، کتاب تکامل و بالندگی است. صفحه ۱۳.

چرا نهج‌البلاغه؟

سوال می‌شود که: اگر تمام ارزشهای اخلاقی در سخنان امام علیه‌السلام وجود دارد پس چرا نام این مجموعه را نهج‌البلاغه نهادند؟ راستی نهج‌البلاغه یعنی چه؟ پاسخ این سوال روشن است زیرا علامه ی سید رضی قدس سره با توجه به زیبایی اعجاز گونه کلمات امام علیه‌السلام نام این مجموعه را نهج‌البلاغه (صفحه ۱۴) گذاشت. «نهج» یعنی راه، راه و روش، راه و رسم. «بلاغت» یعنی کلام رسا، گویا، روشن. نهج‌البلاغه یعنی راه و رسم زیبا سخن گفتن، رسا و گویا و روشن حرف زدن، خوب سخن گفتن، و سخنان خوب را مطرح کردن، که فصاحت و بلاغت یکی از هنرهای با ارزش ادبی است و نهج‌البلاغه پس از قرآن کریم از این نظر بی‌مانند است. تمام دانشمندان جهان، مسلمان و غیرمسلمان، شیعه و اهل سنت و حتی دشمنان امام علیه‌السلام به این حقیقت اعتراف کردند که از نظر فصاحت و بلاغت پس از قرآن کریم، نهج‌البلاغه نظیر و مانندی ندارد. صفحه ۱۴.

سخنان امام چگونه جمع آوری گردید؟

همه می‌پرسند: سخنان امام علی علیه‌السلام چگونه حفظ و ضبط جمع آوری شده (صفحه ۱۵) است؟ و همه می‌خواهند بدانند که: و در آن روزگاران ظهور اسلام (۱۴ قرن قبل) که وسائل مجهز الکترونیک امروزی وجود نداشت و از رادیو و تلویزیون و مطبوعات و وسائل پیشرفته‌ی صدا برداری خبری نبود. چگونه سخنرانیهای امام علی علیه‌السلام را جمع نمودند؟ ضبط و کنترل کردند و به نسلهای آینده رساندند؟ با توجه به زیبایی‌ها و ویژگیهای سخنان امام علیه‌السلام پاسخ سوالات یاد شده نیز روشن است. زیرا شیرینی کلمات امام و فصاحت و بلاغت بی‌مانند آن، هر شنونده‌ای را مجذوب خود می‌ساخت، که در پای سخنان امام حاضر می‌شدند و با تلاش فراوان در حفظ کردن و نوشتن آن سخت می‌کوشیدند. از جمله‌ی این افراد: اول - گروهی به نام «کتاب» (تندنویسهای زبردست) همه جا با امام علیه‌السلام بودند و به جای دستگاههای مدرن امروزی، کلمات ارزشمند امام علیه‌السلام را می‌نوشتند مانند شاگردان امام «حارث اعور» و «زید بن وهب» که سخنرانیهای امام را در زمان خودش به صورت کتابی جداگانه تدوین نمودند. دوم - گروهی دیگر به نام «حفاظ» وجود داشتند که با حافظه‌ی قوی (صفحه ۱۶) خود، خطبه‌ها، نامه‌ها، و حکمت‌های امام علی علیه‌السلام را حفظ می‌کردند و سینه به سینه به نسل‌های آینده رساندند همانگونه که قرآن کریم را حفظ کردند و یا شعرهای ادبی فرهنگ عرب را زنده نگاهداشتند. مسعودی مورخ معروف که ۱۰۰ سال قبل از سید رضی، تاریخ مروج الذهب را نوشته است می‌گوید: «مردم قرن سوم بیش از ۴۰۰ خطبه از خطبه‌های امام علی علیه‌السلام را حفظ کرده و از آن استفاده می‌کنند». در صورتی که در سال ۴۰۰ هجری، در نهج‌البلاغه ۲۴۱ خطبه جمع آوری گردید.

آیا همه سخنان امام علی (ع) در نهج البلاغه موجود است؟

باید بدانیم که در کتاب نهج البلاغه، برخی از سخنان و آثار امام علی علیه السلام به (صفحه ۱۷) دلائل فراوانی ممکن نبود زیرا: اولاً- دشمنان اسلام و رسول خدا، در طول ۴۰۰ سال قبل از تالیف نهج البلاغه با تمام امکانات سیاسی، نظامی، سعی در نابودی آثار گرانقدر امام علیه السلام داشته و بسیاری از کتب دانشمند شیعه را به آتش کشیدند و به جرم نام و یاد و محبت و پیروی از علی علیه السلام تعداد فراوانی را به شهادت رساندند. ثانیاً- شیعیان و پیروان امام علی علیه السلام در زمانهای گذشته، آثار امام را مخفی می کردند و حق تبلیغ و نشر آنها را نداشتند و با پنهان کاری و مبارزه‌ی مخفی، برای حفظ جان خود، نمی توانستند سخنان امام را جمع آوری و به صورت یکپارچه به جامعه‌ی مسلمین تقدیم نمایند. در نتیجه‌ی قتل عامهای خونی، در مهاجرت‌های غم بار و در پنهان کاریهای ناگوار و در آتش سوزیهای خیانت بار، برخی از سخنان و آثار امام علیه السلام به ما نرسیده و بشریت امروز از آن همه انوار تابناک محروم مانده است. و تازه سید رضی نیز تمام سخنان موجود امام را گرد نیاورده است. (صفحه ۱۸)

پیام نهج البلاغه

هر کس یکبار کامل نهج البلاغه را بخواند می داند که نهج البلاغه سرچشمه‌ی همیشه زلال علوم و آبخار همیشه موج معارف الهی، انسانی است. نهج البلاغه کتاب انسان سازی است، کتاب معنویت است، کتاب سعادت و رستگاری انسان است، جان را درمان می کند و درون را از آلودگی می زداید و با رنگ الهی صیقل می دهد. برای شما که در دوره‌ی راهنمایی و سنین نوجوانی به سر می برید ارزنده ترین راه و رسم سازندگی است. شما و ما که می خواهیم خود را، دوستان و خانواده‌ی خود را بسازیم و در این سازندگی محتاج به الگوهای صحیح، سالم و کامل می باشیم. نهج البلاغه چون مشاوره‌ی دلسوز و آگاه، الگوهای کامل را معرفی می کند، روش شناخت الگوها را می شناساند و روش غلبه بر دشمنان را معرفی می فرماید. با توجه به پیام ارزشمند نهج البلاغه است که می بینیم از دیرباز (از سال ۴۰۰ هجری تاکنون) همواره این کتاب وحی گونه، مورد نقد و ارزیابی دانشمندان جهان قرار گرفته است و تاکنون ۳۷۰ جلد کتاب پیرامون مباحث ارزنده‌ی آن تالیف گردیده است. (صفحه ۱۹) علاوه بر آن حدود ۲۱۰ شرح و تفسیر بر نهج البلاغه نوشته شده و هزاران نسخه‌ی خطی از قرنهای گذشته تاکنون به جای مانده است. صدها جزوه‌ی درسی از مباحث پربار آن تهیه و مورد استفاده قرار گرفته است. در نتیجه ما نیز باید با این چشمه سار زلال علوم علوی آشنا شویم و فرازهای درخشان آن را حفظ نموده، به تربیت و سازندگی خود پردازیم. ان شاء الله. (صفحه ۲۱)

جووانی و اخلاق از دیدگاه نهج البلاغه

اشاره

(صفحه ۲۳) دختران نوجوان به سن و سالی رسیده اند که باید به هم فکری با بزرگترها عادت کنند و با دوستان خود به مشورت و همدلی پردازند. از خودسریهای کودکانه دست بردارند، درست فکر کنند. و نسبت به آینده‌ی خود تصمیم بگیرند، و در کارخانه به مادران خود کمک کنند، هم درس بخوانند و هم گوشه‌ای از مشکلات خانه و خانواده را بر دوش کشند. اینجاست که هم باید به کسب دانش و به دست آوردن انواع آگاهی همت کنند و هم با راه و رسم زندگی، خانه داری آشنا شوند. (صفحه ۲۴)

ارزش آگاهی

اشاره

کسب دانش و آگاهی برای نوجوان یک ضرورت است تا همراه با انواع آگاهی‌های لازم نسبت به آینده زندگی و آینده‌ی تحصیلی خود فکر کند، تصمیم بگیرد. امام علی علیه‌السلام در مجموعه‌ی سخنان و رهنمودهای ارزشمند خود ارزش علم را فراوان مطرح کرده است.

ارزش تعلیم و آموزش

۱- قال علی علیه‌السلام: «لکن الخیر ان یکثر علمک» امام علی علیه‌السلام فرمود: (خیر و نیکی آن است که علم و آگاهی تو را گسترش دهد) (۱). (صفحه ۲۵) جاهل را باید دانش آموخت و از علم و آگاهی و تجربه دانشمندان بایداستفاده کرد تا همه‌ی امور کشور بر اساس علم و تجربه سامان گیرد. *****(۱) حکمت ۱/۹۴ نهج البلاغه المعجم المفهرس.

ره‌آورد علم

سپس به ارزش علم و ره‌آورد آن می‌پردازد و جاودانه ماندن علم و جاویدان بودن عالم و دانشمند را مطرح می‌فرماید که: ۲- قال علی علیه‌السلام: قطع العلم عذر المتعلین امام علی علیه‌السلام فرمود: (علم و آگاهی عذر تراشی و بهانه‌جویی افرادی که احساس مسئولیت نمی‌کنند را برطرف می‌سازد) (۱). اگر دختران نوجوان را در آغاز سنین نوجوانی، با علم و دانش آشنا سازند می‌توانند آینده را با اخلاق نیکوی خانه‌داری، (صفحه ۲۶) همسررداری و تربیت فرزندانی کامل تغییر دهند، درست بسازند. *****(۱) حکمت ۲۸۴ نهج البلاغه المعجم المفهرس.

ضرورت تربیت‌پذیری

اشاره

از نظر روانشناسی یکی از مسائل دوران نوجوانی «تربیت‌پذیری» است. گرچه تربیت کودک، حد و مرز خاصی ندارد، و نمی‌توان سن و سالی را از تربیت و آموزش استثناء کرد. اما این حقیقت نیز به اثبات رسید که در سن و سال نوجوانی زمینه‌های مناسبتری برای «تربیت‌پذیری» وجود دارد، و نوجوانان بیشتر از کودکان، تربیت‌پذیر می‌باشند.

ره‌آورد تربیت

۳- قال علی علیه‌السلام: «و الاداب حلل مجدده» امام علی علیه‌السلام فرمود: (صفحه ۲۷) (ادب و تربیت، پوشش‌های زینتی انسان است) (۱). زیرا وقتی نوجوان تربیت شد، و با ارزشها آشنا گردید، از سرمایه‌ای بس والا و پایان‌ناپذیری برخوردار است که با هیچ قیمتی به دست نخواهد آمد. *****(۱) حکمت ۵ نهج البلاغه المعجم المفهرس.

شتاب در تربیت نوجوان

امام پس از طرح ارزش تربیت، رهنمود می‌دهد که در تربیت نوجوان باید شتاب کرد، نباید نوجوان را به حال خود گذاشت، که انواع انحرافات بر سر راه آنان کمین کرده‌اند. حال که نوجوان در سن و سال نوجوانی از «روح تربیت‌پذیری» برخوردار است و آمادگی لازم را دارد باید به تربیت و آموزش او شتاب کرد، و از حداکثر تلاش و کوشش دریغ نورزید که فرمود: ۴- قال علی علیه‌السلام: «لامیراث کالادب و لاظہیر کالمشاوره» (صفحه ۲۸) امام علی علیه‌السلام فرمود: (هیچ میراثی چون ادب، و هیچ پشتیبانی

چون مشورت کردن نیست (۱). صفحه ۲۸. *****(۱) نامه‌ی ۵۴ نهج البلاغه المعجم المفهرس.

دوراندیشی

اشاره

از حالات روانی ارزشمند نوجوان، «دوراندیشی» و تدبیر در امور است. نوجوان فکر می‌کند، فراوان می‌اندیشد. به آینده‌ی خود دقیق می‌شود. می‌خواهد نقش خود را در خانواده بیابد، و جایگاه ارزشی خود را در جامعه پیدا کند اگر پدران و مادران و دیگر مسئولان تربیتی نوجوان را چونان مشاور آگاه بدانند و در امور سیاسی و اجتماعی و نظامی، نوجوان را در صحبت‌ها و مشورت‌های خود دخالت دهند، روح دوراندیشی او تقویت می‌شود و می‌توان برای آینده خود و آینده کشور خود مفید و موثر باشد. (صفحه ۲۹)

ره‌آورد دوراندیشی

۵- قال علی علیه‌السلام: و العلماء باقون ما بقی الدهر امام علی علیه‌السلام فرمود: (دانشمندان جاودانه‌اند تا دنیا وجود دارد) (۱). انسان با دوراندیشی می‌تواند تمام سرمایه‌های معنوی، عقل و علم و دانش خود را حساب شده بکار گیرد، و از همه‌ی خلاقیت‌های خدادادی بهره‌مند شود. *****(۱) حکمت ۶/ ۱۴۷ نهج البلاغه المعجم المفهرس.

ضرورت دوراندیشی

ما برای استفاده‌ی صحیح از نعمتهای خدادادی، و انتخاب درست راه و رسم زندگی، به دوراندیشی و تدبیر در امور زندگی فردی و اجتماعی نیازمندیم باید زندگی گذشتگان را مطالعه کرد و در پیروزی یا شکست (صفحه ۳۰) آنها درست اندیشید، و علل موفقیت یا محرومیت آنان را به ارزیابی گذاشت که امام فرمود: ۶- قال علی علیه‌السلام: «و ثمره الحزم السلام» امام علی علیه‌السلام فرمود: (ره‌آورد دوراندیشی و تدبیر، سلامت است). (۱). زیرا علل پیروزی یا شکست ملتها، می‌تواند درسهای عبرت خوبی برای آیندگان و ما باشد که گفته‌اند: «گذشته چراغ راه آینده است» صفحه ۳۰. *****(۱) حکمت ۱۸۱ نهج البلاغه المعجم المفهرس.

تقویت فکر و اندیشه

اشاره

ارزش انسان به سرمایه‌ی فکر و اندیشه او است و یکی از والاترین امتیاز انسان نسبت به دیگر پدیده‌ها داشتن فکر و عقل و اندیشه می‌باشد. (صفحه ۳۱) چون انسان می‌اندیشد، تصمیم می‌گیرد، می‌سازد، حرکت می‌کند و جهان را دگرگون می‌کند چون می‌اندیشد می‌تواند انتخاب کند که خدا آزادی و اختیار را به او بخشیده است صفحه ۳۱.

ارزش فکر کردن

چون دوراندیشی ارزش است و برای دوران نوجوانی یک ضرورت غیرقابل انکار می‌باشد اما برای دوراندیشی به تقویت فکر و اندیشه نیازمندیم باید فکر و عقل را پروراند، و درست فکر کردن را آموخت و از اندیشه‌های پلید و ناروا پرهیز داشت تا به سلامت مراحل رشد را سپری کرد که امام در نهج البلاغه رهنمود داد: ۷- قال علی علیه‌السلام: «و الفکر مره صافیه» امام علی علیه‌السلام

فرمود: (صفحه ۳۲) (فکر و اندیشه آئینه‌ای صاف است که واقعیتهای را نشان می‌دهد) (۱). پس آگاهی، نتیجه‌ی دوران‌دیشی، و دوران‌دیشی حاصل درست فکر کردن است. **** (۱) حکمت ۵ نهج البلاغه المعجم المفهرس.

ره‌آورد فکر کردن

امام علیه‌السلام به همان مقدار که علم و آگاهی را به عنوان یک حقیقت ارزشمند مطرح می‌فرماید و ارزش فکر کردن را نیز تذکر می‌دهد: ۸- قال علی علیه‌السلام: «و لا علم کالتفکر» امام علی علیه‌السلام فرمود: (هیچ علم و دانشی همانند فکر کردن نیست) (۱). فراواند کسانی که در کلاسهای آموزشی حضور دارند اما سودی به حالشان ندارد. (صفحه ۳۳) آنانکه می‌شنوند و پس از فراگیری علوم، پیرامون آن می‌اندیشند و درست فکر می‌کنند، موفق می‌شوند مراحل کمال را بیمایند. **** (۱) حکمت ۳/۱۱۳ نهج البلاغه المعجم المفهرس.

عفت و پاکدامنی

اشاره

از نظر روانشناسی یکی از مسائل مهم نوجوانی شکل‌گیری شخصیت اوست، نوجوان آرام آرام با محیط خانه و مدرسه و مراکز فرهنگی، آشنائی خاصی پیدا کرده و نسبت به آنها احساس مسئولیت می‌کند. خود را درک می‌کند و جایگاه مناسبی برای خود در نظر می‌گیرد. در روابط اجتماعی برای خود احترام و شخصیتی قائل است. دوست دارد مردم او را احترام کنند، و شخصیت او را بشناسد و متناسب با آگاهی و اندیشمندی او به او بنگرند او را بستایند و مورد احترام قرار دهند که امام با توجه به همین مرحله‌ی حساس رهنمود می‌دهد: (صفحه ۳۴)

حفظ شخصیت

۹- قال علی علیه‌السلام: «فاقیمو اعلی شانکم و الزمو طریقتمکم» امام علی علیه‌السلام فرمود: (بر شخصیت و ارزش خود استوار باشید و راه خود را بروید) (۱). چون دوران نوجوانی یکی از دورانهای حساس شکل‌گیری شخصیت نوجوان است، از این رو توجه به حقوق دیگران، خواسته‌ها و نگرانیهای مردم بسیار ضروری است. **** (۱) خطبه‌ی ۶/۱۳۲ نهج البلاغه المعجم المفهرس.

راه حفظ شخصیت

مردم جامعه دوستان و همسایگان، همانند ما می‌باشند، و چون ما محبت و خشم دارند برخی از چیزها را دوست و بسیاری از سخن‌ها را دوست ندارند. (صفحه ۳۵) شخصیت اجتماعی انسان وقتی درست شکل می‌گیرد که متناسب با خواسته‌ها و کشش‌های درونی مردم رفتار کنیم و در پرهیز اجتماعی نیز دارای معیار سنجش صحیحی باشیم که فرمود: ۱۰- قال علی علیه‌السلام: «من ضمن بعرضه فلیدع المراء» امام علی علیه‌السلام فرمود: (کسی که بر آبرو و شخصیت خود نگران است باید از مجادله بپرهیزد) (۱). صفحه ۳۵. **** (۱) حکمت ۳۶۲ نهج البلاغه المعجم المفهرس.

احترام به روابط اجتماعی

اشاره

در کودکی نسبت به ما می‌گفتند: بچه است، کودک است، و دوران کودکی حساب و کتابی ندارد اما وقتی نوجوان وارد مرحله‌ی دیگری از زندگی شد. (صفحه ۳۶) و دوران کودکی را سپری کرد، انتظارات پدر و مادر، خویشاوندان و همسایگان بالا می‌رود. و از نوجوان توقع شخصیت و بزرگواری دارند. از کارهای او ایراد می‌گیرند. رفتار نوجوان را به محاسبه و ارزیابی می‌گذارند. شاید برخی از نوجوانان فکر کنند که پدر و مادر آنها را دوست ندارند. نه بلکه در این دوران زیبا آنها را بیشتر دوست دارند و از حضورشان شادند، اما چون میزان انتظارات بالا می‌رود، اعتراض و ایرادگیری نیز فرق می‌کند.

رعایت حقوق دیگران

باید نوجوانان نیز درست بیاندیشند. قانونمند بازی کنند. از کارهای بیهوده بپرهیزند و شخصیت اجتماعی خود را تقویت کنند که یکی از راههای آن، تنظیم روابط اجتماعی است. یعنی بدون اجازه وارد اطاق پدر و مادر نشوند. بدون اجازه، اسباب و وسائل دیگران را در اختیار نگیرند. (صفحه ۳۷) بدون هماهنگی، وارد اطاق یا منزل دیگران نشوند. بدون اطلاع، دست در جیب پدر و مادر نکنند. ۱۱- قال علی علیه السلام: «و ارض من الناس بما ترضاه لهم من نفسک» امام علی علیه السلام فرمود: (آنچه را که برای خود می‌پسندی برای دیگران هم بپسند) (۱). صفحه ۳۷. *****(۱) نامه‌ی ۳۱/۵۶ نهج البلاغه المعجم المفهرس.

ضرورت هماهنگی با دیگران

برای تنظیم روابط اجتماعی، باید به حقوق دیگران احترام بگذارد، و با دوستان و همسایگان هماهنگ باشد، و آنگونه که دوست دارد مردم نسبت به او مهربان و اهل گذشت و نیکوکار باشند او نیز نسبت به دیگران نیکوکار باشد. دختران نوجوان باید در خانه و خانواده، مشاور و کمک کار مادر باشند، و جای خالی او را بتوانند جبران کنند. (صفحه ۳۸) ۱۲- قال علی علیه السلام: «فلیکن امر الناس عندک فی الحق سواء» امام علی علیه السلام فرمود: (امور مردم در اجرای حق باید نزد تو مساوی باشد) (۱). دختران نوجوان اگر بر اساس معیارهای صحیح اخلاقی که امام معرفی فرمود، روابط خود را با دوستان، با پدر و مادر، با همسایگان تنظیم کنند و کسی را نرنجانند. و حقوق کسی را نادیده نگیرند. و بدون هماهنگی و اجازه گرفتن دست به کاری نزنند. و به شخصیت افراد احترام بگذارند. می‌توانند بهترین، سالمترین رابطه‌ی انسانی، اخلاقی را با دوستان و دیگر افراد جامعه داشته باشند. (صفحه ۳۹) *****(۱) نامه‌ی ۱/۵۹ نهج البلاغه المعجم المفهرس.

آینده‌نگری صحیح

اشاره

از آن جوانان و نوجوانان است و آینده را نوجوانان و آینده‌سازان تغییر می‌دهند، می‌سازند به رشد و کمال مطلوب می‌رسانند.

ضرورت آینده‌نگری

حال اگر نوجوانان در آینده‌ی جامعه و خود نقش دارند آیا می‌توانند بدون آینده‌نگری صحیح، نقش سازندگی خود را تحقق بخشند؟ و برای بهسازی آینده تلاش موثر داشته باشند باید به نوجوانان آموخت که: نسبت به آینده درست بایندیشند. و فراوان فکر کنند. که امام در نصیحت به فرزندش امام مجتبی فرمود: ۱۳- قال علی علیه السلام: «و ابلغ فی عواقب الامور نظرا» (صفحه ۴۰) امام علی علیه السلام فرمود: (کسی را انتخاب کن که از دیگران بیشتر به آینده می‌نگرد) (۱). *****(۱) نامه‌ی ۷۴/۵۳ نهج البلاغه

المعجم المفهرس.

ضرورت آمادگی برای آینده

امام علیه‌السلام پس از طرح ضرورت «آینده‌نگری» به یک حقیقت عمومی اشاره می‌فرماید که در سن نوجوانی، و جوانی و سپس پیری وجود دارد، و آن درست اندیشیدن نسبت به آینده‌ی زندگی است، باید پیش از فرا رسیدن دوران ضعف و پیری، کار و تلاش لازم را داشت. و برای روزگار ضعف پیری و کهنسالی زاد و توشه‌ای فراهم کرد و فرصتهای طلایی دوران نوجوانی و جوانی را بیهوده از دست نداد که فرمود: ۱۴- قال علی علیه‌السلام: «العمل العمل، ثم النهایه النهایه؟!» (صفحه ۴۱) امام علی علیه‌السلام فرمود: (عمل کنید، عمل کنید، سپس آینده‌نگر باشید) (۱). اگر دوران متفاوت زندگی را درست بشناسم، و در هر مرحله از کودکی و نوجوانی و جوانی و کهنسالی، تلاش متناسب با همان مرحله را داشته و فرصتها را از دست ندهیم دچار تاسف و اندوه نمی‌شویم که در کهنسالی بگوئیم. به پیری خاک بازیگاه طفلان می‌کنم بر سر که شاید بشنوم ز آن خاک بوی نوجوانی را ***** (۱) خطبه‌ی ۱۳/۱۷۶ نهج‌البلاغه المعجم‌المفهرس.

تلاش در خودسازی

اشاره

پس از شناخت روحیات و زمینه‌های فراهم دوران نوجوانی مانند: الف- علم خواهی ب- تربیت‌پذیری ج- دوران‌اندیشی د- تفکر و اندیشه هدفدار (صفحه ۴۲) ه- شکل‌گیری شخصیت اجتماعی باید تلاش کرد تا از زمینه‌های آماده، و روحیات مناسب نوجوانی برای «خودسازی» و «تربیت خویش» حداکثر استفاده را برد. و با آگاهی و دوران‌اندیشی به بازسازی فکر و جان و روان خود همت کرد. زیرا تمام اصلاحات اجتماعی، و انواع سازندگی‌ها، از فرد آغاز می‌شود. من باید خود را بسازم. تو باید خود را بسازی و تربیت کنی. تا جامعه که تشکیل شده از فرد، فرد انسان‌هاست ساخته شود.

معیار خودسازی

۱۵- قال علی علیه‌السلام: «کفاک ادبا لنفسک اجتناب ما تکرهه من غیرک» امام علی علیه‌السلام فرمود: (در تربیت خویشتن این کافی است که آنچه بر دیگران نمی‌پسندی (صفحه ۴۳) انجام ندهی) (۱). اگر افراد جامعه، خود را تربیت کنند، جامعه نیز ساخته می‌شود، و مفساد اجتماعی و انحرافات اخلاقی به تدریج نابود می‌گردند. صفحه ۴۳. ***** (۱) حکمت ۴۱۲ نهج‌البلاغه المعجم‌المفهرس.

راه خودسازی

امام پس از طرح ضرورت خودسازی به راههای خودسازی می‌پردازد، و روش تربیت نفس، و راه خویشتن‌داری را می‌شناساند، و رهنمود می‌دهد که منتظر دیگران نباش، تربیت و خودسازی را با تلاش و کوشش از خود آغاز کن ۱۶- قال علی علیه‌السلام: «و اکرم نفسک عن کل دنیه» امام علی علیه‌السلام فرمود: (نفس خویش را از هرگونه کارهای پستی دور نگهدار) (۱). (صفحه ۴۴) ***** (۱) نامه‌ی ۸۶/۳۱ نهج‌البلاغه المعجم‌المفهرس.

قانون‌گرایی

اشاره

نوجوان سعی دارد با حساب و کتاب سخن بگوید. و دوست دارد که دیگران نیز با نظم و قانون باشند. و با او قانونمند برخورد کنند. سن و سال نوجوانی با نظم و ترتیب و قانون و حساب و کتاب هماهنگ است. اگر مریبان تربیتی، پدران و مادران، نوجوانان را با قوانین و مقررات اجتماعی آشنا سازند، چون زمینه‌ی پذیرش قانون در نوجوانان بسیار فراهم است، روح قانونگرایی و نظم‌گرایی در آنان به کمال خواهد رسید.

ضرورت آشنائی با قوانین الهی

۱۷- قال علی علیه السلام: «ان الله افترض علیکم فرائض فلا تضیعوها» امام علی علیه السلام فرمود: (همانا پروردگار بزرگ حقوقی را بر شما واجب کرده است پس آن را (صفحه ۴۵) ضایع نگردانید(۱)). صفحه ۴۵. *****(۱) حکمت ۱۰۵ نهج البلاغه المعجم المفهرس.

ره‌آورد آمادگی برای اجرای قوانین

ما پیش از هر چیز باید قوانین الهی را بشناسیم و در عمل کردن به آن از دیگران سبقت بگیریم با مطالعه‌ی رساله‌های عملیه مراجع تقلید، حلال و حرام الهی را بشناسیم طهارت و نجاست را بدانیم روا و ناروا را درک کنیم اموال خود و اموال دیگران را شناخته به آن احترام بگذاریم. ۱۸- قال علی علیه السلام: «الفرائض الفرائض ادوها الی الله تودکم الی الجنة» امام علی علیه السلام فرمود: (واجبات الهی و واجبات الهی را برای خدا انجام دهید تا شما را به بهشت جاویدان برساند(۱)). (صفحه ۴۶) ممکن است اجرای قوانین و رعایت حقوق اجتماعی برای برخی ناخوشایند باشد، اما عدالت اجتماعی وقتی تحقق می‌پذیرد که قوانین به خوبی اجرا شود. *****(۱) خطبه ۲/۱۶۷ نهج البلاغه المعجم المفهرس.

صبر و بردباری

اشاره

تذکر دادیم که: نوجوان باید خود را بسازد چون روح «تربیت‌پذیری» دارد نوجوان باید آینده‌نگر بوده و خود را برای فردای بهتر آماده کند. نوجوان باید روابط اجتماعی خود را تنظیم کند نوجوان باید انواع آگاهی و علوم را به دست آورد اما چگونه؟ و با چه روشهایی می‌توان به برتری‌های یاد شده دسترس پیدا کرد؟ امام علی علیه السلام می‌فرماید تمام مراحل یاد شده را تنها با صبر و بردباری می‌توان سپری کرد. و تمام ارزشهای یاد شده را با صبر و تحمل مشکلات می‌توان در جان خویش پیاده ساخت. (صفحه ۴۷)

ضرورت صبر و بردباری

۱۹- قال علی علیه السلام: «و عود نفسک التصبر علی المکروه» امام علی علیه السلام فرمود: (نفس خویش را بر استقامت در برابر مشکلات عادت ده(۱)). *****(۱) نامه‌ی ۱۶/۳۱ نهج البلاغه المعجم المفهرس.

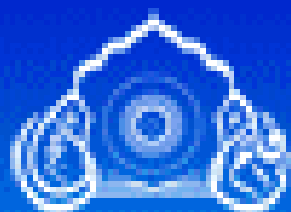
انواع صبر

امام پس از آنکه به یکی از ره‌آوردهای صبر و بردباری اشاره فرمود، انواع صبر را مورد ارزیابی قرار می‌دهد، و این حقیقت را طرح می‌فرماید که، صبر و بردباری هیچگاه به ضرر و زیان کسی نخواهد بود، پس باید بر همه‌ی سختی‌ها و مشکلات بردبار بود. (صفحه ۴۸) ۲۰- قال علی علیه‌السلام: «الصبر صبران، صبر علی ما تکره و صبر علی ما تحب» امام علی علیه‌السلام فرمود: (صبر و بردباری دو قسم است، یکی صبر بر انجام کاری که خوش نداری و دیگری صبر بر کاری که دوست داری) (۱). پس عامل اساسی، در مباحث نوجوانان، و به بارنشستن ارزشها، در خودسازی و تربیت نفس، صبر و بردباری و تحمل مشکلات است. نوجوانان باید خویشتن را با صبر و بردباری عادت دهند و از عجله و شتابهای دروغین بپرهیزند. ان‌شاءالله صفحه ۴۸. *****(۱) حکمت ۵۵ نهج‌البلاغه المعجم‌المفهرس.

درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

بسم الله الرحمن الرحيم جاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱) با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه‌السلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می‌کنند بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹ بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهل بیت (علیهم‌السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه‌السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می‌دهند. مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه‌های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است. اهداف: دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البيت عليهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت عليهم السلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید. از جمله فعالیت‌های گسترده مرکز: الف) چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی ب) تولید صد ها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن همراه ج) تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما، انیمیشن، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و ... د) ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر ه) تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای و راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۰۲۴۵۰۲۳۵) ز) طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و ... ح) همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ... ط) برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان

شرکت کننده در جلسه ی) برگزارای دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضور و مجازی) در طول سال دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت : ۲۳۷۳ شناسه ملی : ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶ وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی: www.eslamshop.com تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳-۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور کاربران ۲۳۳۳۰۴۵ (۰۳۱۱) نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی ، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایند انشاءالله. شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳ ، شماره کارت : ۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳ و شماره حساب شبا : ۵۳-۵۳-۰۶۰۹-۰۶۲۱-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۱۸۰-۰۱۳۹۰ IR به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان - خیابان مسجد سید ارزش کار فکری و عقیدتی الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام :- هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنت غیبت ما، او را از ما جدا کرده است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می فرماید: «ای بنده بزرگوار شریک کننده برادرش! من در کرم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است، هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت‌ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید». التفسیر المنسوب الی الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست تر می داری: مردی اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می رَهانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از پیروان ما را دارد، امّا تو دریچه ای [از علم] را بر او می گشایی که آن بینوا، خود را بدان، نگاه می دارد و با حجّت های خدای متعال، خصم خویش را ساکت می سازد و او را می شکند؟». [سپس] فرمود: «حتماً رهاندن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی گمان، خدای متعال می فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد». مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد».



مرکز تحقیقات و ترجمه

اصفهان

گامگاه

WWW



برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

